फेदीखोला गाउँपालिका अभिभावक शिक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०८०

गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति : २०८०।१२।१९
प्रकाशित मिति : २०८०।१२।२३

प्रस्तावना: फेदीखोला गाउँपालिकामा सञ्चालित सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालय तथा संस्थागत विद्यालय अन्तर्गत अध्ययन गर्ने बालबालिकाका अभिभावकहरूलाई विद्यालय प्रतिको उत्तरदायित्व बोध गराउन साथै बालबालिकाको शैक्षिक लगायत अन्य सम्पूर्ण पक्षको विकासमा अभिभावकको भूमिका बारे जानकारी गराई शैक्षिक गुणस्तर माथि उठाउन साथै बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि अभिभावक शिक्षाको भूमिका महत्वपूर्ण हुने वाञ्छनीय भएकोले **नेपालको संविधानको** अनुसूची-८ को बुँदा ८ र फेदीखोला गाउँपालिकाको **स्थानीय शिक्षा ऐन, २०७४** को नियम ६१ को उपनियम (१) र (२) बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी फेदीखोला गाउँपालिकाद्वारा यो अभिभावक शिक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०८० तयार गरी लागू गरिएको छ ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:**

(१) यस कार्यविधिको नाम "अभिभावक शिक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०८०" रहने छ।

(२) यो कार्यविधि गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भई राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) "ऐन" भन्नाले फेदीखोला गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन, २०७४ लाई सम्झनु पर्दछ ।

(ख) "अध्यक्ष" भन्नाले फेदीखोला गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ग) "उपाध्यक्ष" भन्नाले फेदीखोला गाउँपालिकाको उपाध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ।

(घ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले फेदीखोला गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ङ) "शिक्षा अधिकृत" भन्नाले फेदीखोला गाउँपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाको अधिकृतलाई सम्झनु पर्दछ ।

(च) "सामाजिक विकास समितिका संयोजक" भन्नाले कार्यपालिका अन्तर्गत गठित

सामाजिक विकास सम्बन्धी विषय क्षेत्र हेर्ने समितिका संयोजकलाई सम्झनु पर्दछ।

(छ) "शिक्षा शाखा" भन्नाले फेदीखोला गाउँपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखालाई सम्झनु पर्दछ ।

(ज) "अभिभावक" भन्नाले फेदीखोला गाउँपालिका भित्र अध्ययन गर्ने विद्यार्थीका अभिभावकलाई सम्झनु पर्दछ ।

(झ) "कार्यविधि" भन्नाले अभिभावक शिक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०८० लाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद-२

कार्यविधिको उद्देश्य

३. **कार्यविधिको उद्देश्य:** कार्यविधिको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्न सहयोग गर्नु।

(ख) विद्यालय, विद्यार्थी र समुदायको अन्योन्याश्रित सम्बन्ध सुधार गर्न मद्दत गर्नु।

(ग) गुणस्तर सुधारमा अभिभावकलाई जिम्मेवार बनाउनु ।

(घ) विद्यार्थीको विद्यालय समय बाहेकको समय राम्रोसँग व्यवस्थापन गराई गुणस्तर सुधार गर्नु।

(ङ) समुदाय र विद्यालयको सम्बन्ध प्रगाढ बनाई गुणस्तर सुधार गर्नु ।

(च) शिक्षामा अभिभावको भूमिकाको महत्व उजागर गरी अभिभावकलाई जिम्मेवार बनाउनु।

परिच्छेद-३

अभिभावक शिक्षा सञ्चालक समिति सम्बन्धी व्यवस्था

४. **अभिभावक शिक्षा सञ्चालक समिति:** अभिभावक शिक्षा सञ्चालनका लागि गाउँपालिकास्तरमा देहाय बमोजिमको सञ्चालक समिति गठन हुनेछः

(क) गाउँपालिका अध्यक्ष	-अध्यक्ष
(ख) गाउँपालिका उपाध्यक्ष	-सदस्य
(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	-सदस्य
(घ) सामाजिक विकास समितिका संयोजक	-सदस्य
(ङ) शिक्षा शाखा प्रमुख	-सदस्य-सचिव

५. **समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था:**

➢ समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

- अध्यक्षको परामर्शमा सदस्य सचिवले समितिको बैठक बोलाउनेछ ।
- बैठकको गणपुरक संख्या ५१ प्रतिशत हुनेछ ।
- समितिको बैठकमा अध्यक्षले अध्यक्षता गर्नेछ।
- अध्यक्षको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ।

६. **समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:** समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) तोकिएको मापदण्डको आधारमा विद्यालयबाट सहजकर्ता छनौट गरी आवश्यकतानुसारको विद्यालयको लागि जिम्मेवारी तोक्ने ।

(ख) अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालनको अनुगमन, नियमन गर्ने ।

(ग) अभिभावक शिक्षाको मर्म अनुरुप कार्य गर्ने उत्कृष्ट सहजकर्ता र अभिभावकलाई प्रोत्साहित गर्ने।

(घ) विद्यालयहरूमा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रममा विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ र आमा समूह, पूर्व विद्यार्थी समाजको सक्रिय सहभागिता कायम गर्न सहजीकरण गर्ने ।

(ङ) प्रत्येक विद्यालयमा गुरु अभिभावकहरू उत्पादन गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।

(च) शिक्षा गुणस्तर सुधार गर्न जनप्रतिनिधि, शिक्षक, अभिभावक, राजनैतिक दल, समाजसेवी, संघसंस्था लगायतलाई आवश्यकतानुसार समन्वय र परिचालन गर्ने।

७. **वडा स्तरीय अभिभावक शिक्षा सञ्चालन समिति:** अभिभावक शिक्षा सञ्चालनको लागि वडास्तरमा व्यवस्थापन गर्नको लागि वडा शिक्षा समितिले नै कार्य गर्नेछ।

८. **वडास्तरीय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:** वडास्तरीय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) वडा भित्रका विद्यालयहरूमा तोकिएको समयमा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने।

(ख) अभिभावकहरूलाई विद्यालयप्रतिको जिम्मेवारी, अपनत्व कायम गर्न सहयोग गर्ने।

(ग) विद्यालयहरूमा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रममा विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ र आमा समूहको सक्रिय सहभागिता कायम गर्न सहजीकरण गर्ने।

(घ) गुरु अभिभावक उत्पादन गर्न सहजीकरण गर्ने।

(ङ) अभिभावक परिचयपत्रको प्रयोगमा सहयोग पुऱ्याउने ।परिचयपत्रको ढाँचा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(च) अभिभावक शिक्षासम्बन्धी त्रैमासिक र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी गाउँपालिका स्तरीय अभिभावक शिक्षा समितिमा पेस गर्ने।

९. **विद्यालय स्तरीय अभिभावक शिक्षा सञ्चालक समिति:** अभिभावक शिक्षा सञ्चालनका लागि विद्यालयस्तरमा देहाय बमोजिमको व्यवस्थापन समिति गठन हुनेछः

(क) शिक्षक अभिभावक संघको अध्यक्ष -संयोजक

(ख) आमा समूह संयोजक -सदस्य

(ग) विद्यालय व्यवस्थापन समिति प्रतिनिधि -सदस्य

(घ) भूगोल समेटिने गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट मनोनित अभिभावकहरू मध्येबाट एकजना महिला सहित २ जना -सदस्य

(ङ) शिक्षकहरूमध्येबाट १ जना प्रतिनिधि -सदस्य

(च) सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक वा प्रधानाध्यापकले तोकेको व्यक्ति -सदस्य सचिव

१०. **अभिभावक शिक्षा सञ्चालन कार्यमा विद्यालयस्तरीय समितिको काम कर्तव्य र अधिकार:** विद्यालय स्तरीय अभिभावक शिक्षा सञ्चालक समितिकको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छः

(क) अभिभावक शिक्षा कार्यक्रममा अभिभावकहरुको उपस्थिति गराउने ।

(ख) कार्यक्रमको सञ्चालन कार्यका लागि सामग्री उपलब्धता, भौतिक व्यवस्थापनमा सहयोग लगायतका कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(ग) अभिभावकहरूको उपस्थितिमा नियमितता गराउन विद्यालयले स्वयम् नियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ।

(घ) अभिभावक परिचय पत्र प्रभावकारी रुपमा लागू गर्ने।

(ङ) अभिभावक शिक्षा सम्बन्धी त्रैमासिक र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी वडा र गाउँपालिका स्तरीय अभिभावक शिक्षा समितिमा पेस गर्ने।

(च) तोकिएको ढाँचामा उत्कृष्ट अभिभावक छनौट गरी त्रैमासिक र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै वडामा पठाउने ।

परिच्छेद-४

अभिभावक शिक्षा सञ्चालन प्रक्रिया

११. **सहजकर्ताको व्यवस्था**: अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि प्रत्येक वडामा २-५ जनाका दरले सहजकर्ता तयार गरिने छ । उक्त सहजकर्ता तयार गर्न शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रबाट तयार गरिएको विज्ञको सहयोग लिई फेदीखोला गाउँपालिकाद्वारा तयार गरिएको अभिभावक शिक्षा सहजीकरण पुस्तिकालाई मुख्य आधार बनाई विषयवस्तु सहजीकरणमा सहयोग लिइनेछ ।

१२. **समयावधि**: प्रत्येक वडामा सहजकर्ता तयार गर्नका लागि फेदीखोला गाउँपालिकाद्वारा आवश्यकतानुसार तालिमको व्यवस्था गर्ने छ र उत्पादित सहजकर्ताले वडाका सबै विद्यालयमा अभिभावकहरू उपस्थित गराई महिनामा १ पटक अभिभावक शिक्षा प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

१३. **पारिश्रमिक**: सहजकर्ताको पारिश्रमिक फेदीखोला गाउँपालिकाको कार्यपालिकाको बैठकले निर्णय गरेको दररेट अनुरुप हुनेछ ।

१४. **तालिम सामग्री**: अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न स्टेशनरी बाहेक विद्यालयकै सम्पूर्ण सामग्रीहरू प्रयोग गर्न सकिने छ ।

१५. **अभिभावक**: (१) अभिभावक शिक्षा सहजीकरण कक्षामा सहभागी हुने अभिभावक भन्नाले पहिलो प्राथमिकतामा बुवाआमा हुनुपर्नेछ। बुवाआमा नभएको हकमा मात्र बाजे बज्यै, काका काकी, दाजु दिदी वा संरक्षक हुनेछ।

(२) काबुभन्दा बाहिरको अवस्थामा बाहेक अभिभावकहरू कार्यक्रम सञ्चालनको दिनमा अनुपस्थित भएको पाइएमा वडा कार्यालयबाट पाउने सुविधाहरु जस्तै:

विद्यार्थीसँग सम्बन्धित सिफारिस, जन्मदर्ता, वडाले प्रदान गर्ने छात्रवृत्ति, वडाबाट विद्यार्थीलाई प्रदान गरिने सेवा सुविधा, आदि बाट वञ्चित हुनुपर्नेछ ।

वडा कार्यालयबाट प्राप्त हुने उल्लेखित सुविधाहरु अभिभावक र गाउँपालिका बिच गरिने मन्जुरीनामा अनुसूची-४ मा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा हुनेछ ।

उल्लेखित सुविधा प्राप्त गर्नका निम्ति गाउँपालिकासँग अभिभावकले गर्ने मन्जुरीनामा अनुसूची-४ मा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा हुनेछ ।

१६. **अभिभावक परिचयपत्र:** विद्यार्थी-अभिभावक परिचयपत्र अनुसूची-१ बमोजिम हुनेछ ।

१७. **कार्यक्रमका दिन विद्यार्थी:** अभिभावक शिक्षा सञ्चालन भएको दिन कक्षा ५-१२ सम्मका विद्यार्थीहरू त्यस दिन घरमै बसेर घरायसी काममा सहयोग गरी व्यावहारिक सीप सिक्नुपर्नेछ ।

१८. **कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण:** कार्यक्रमको विवरण सहजकर्ताद्वारा गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको फाराममा भरी शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा पेस गर्नु पर्नेछ ।

१९. **कार्यक्रम सञ्चालन:** प्रत्येक महिनाको अन्तिम शुक्रबार अभिभावक शिक्षा सञ्चालन हुनेछ ।

परिच्छेद-५
सहजकर्ता नियुक्ति प्रक्रिया

२०. **सूचना प्रकाशन गर्ने:** अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सहजकर्ता नियुक्तिको लागि गाउँपलिकाले कम्तिमा ७ दिनको समयसीमा दिई दफा १९ बमोजिमको योग्यता पुगेका व्यक्तिलाई दरखास्त दिनको लागि सूचना प्रकाशन गर्नेछ ।

२१. **दरखास्त दिने:** दफा १७ बमोजिम सूचना प्रकाशन भए पश्चात् सहजकर्ता पदमा उम्मेद्वार हुन इच्छुक व्यक्तिले तोकिएको समय सीमाभित्र शिक्षा शाखामा दरखास्त दिन सक्ने छ ।

शिक्षा शाखाले पेस हुन आएका दरखास्त सङ्कलन र तिनको सूची तयार गरी अभिभावक शिक्षा सञ्चालन समिति समक्ष पेस गर्नेछ ।

२२. **सहजकर्ताको लागि दरखास्त दिन आवश्यक योग्यता:** देहायको योग्यता पुगेका व्यक्तिले सहजकर्ता पदमा दरखास्त पेस गर्नसक्ने छन् :

(क) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तिमा स्नातक तह उत्तीर्ण गरेको ।

(ख) नेपाली नागरिक ।

(ग) उच्च नैतिक चरित्र भएको।

(घ) बाल मनोविज्ञानको ज्ञान भएको ।

(ङ) विश्वविद्यालय वा क्याम्पसमा अध्यापनरत वा अवकाश प्राप्त प्राध्यापक तथा शिक्षक, कर्मचारीबाट निवृत्त भएको हुनु पर्नेछ ।

(च) कम्प्युटरको आधारभूत ज्ञान सम्बन्धी प्रमाणपत्र भएको ।

परिच्छेद-६
विविध

२३. **कार्यविधि संशोधन, खारेजी र बचाउ:**

(क) **व्याख्या गर्ने अधिकार:** यस कार्यविधिको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार फेदीखोला गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकालाई हुनेछ।

(ख) **खारेजी र बचाउ:** यस कार्यविधिमा उल्लेख भएकोमा यसै बमोजिम र उल्लेख नभएको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ। यस कार्यविधिमा उल्लेखित कुनै पनि प्रावधान प्रचलित कानुनसँग बाझिन गएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ।

अनुसूची-१

नियम ८(ङ) सँग सम्बन्धित

फेदीखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा

विद्यार्थी- अभिभावक परिचयपत्र

परिचयपत्र नं-(IEMIS विद्यालयको कोड/कक्षा/विद्यार्थीको रोल नं)

अभिभावकको

नामः .....

ठेगानाः .....

नागरिकता नं: .....

जन्म मितिः .....

विद्यार्थीको नाम: .....

पासपोर्ट साइजको फोटो

विद्यार्थी अध्ययनरत विद्यालयको

नामः .....

ठेगानाः .....

IEMIS Code .....

प्रधानाध्यापक	शिक्षा, युवा तथा खेलकद शाखा प्रमुख
नाम :	नाम :
मिति :	मिति :

द्रष्टव्य:-फेदीखोला गाउँपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवा लिन जाँदा यो परिचय पत्र अनिवार्य रुपमा लिएर जानुपर्ने छ ।

परिचयपत्रको ढाँचा लम्बाई ६.७ सेन्टिमिटर लम्बाई, ९.९ सेन्टिमिटर उचाई रहेको हुनेछ।

अध्ययनरत विद्यार्थीको

नामः .....

कक्षाः ..... रोल नं: .....

अनुसूची-२

अभिभावक शिक्षा कार्यक्रममा सहभागी हुन विद्यालयमा उपस्थित भएको अभिभावकको विवरण

विद्यालयको नामः .....

ठेगानाः .....

मितिः .....

क्र.स.	अभिभावकको नामथर	विद्यार्थी छात्र/छात्रा को नाम	कक्षा	रोल नं.	मोबाइल नं.	इमेल	विद्यार्थीको बैंक खाता नं.	हस्ताक्षर

अनुसूची-३

उत्कृष्ट अभिभावक छनौटका आधार तथा मापदण्डहरू

क्र.सं.	विवरण	आधार	अंक	पूर्णाङ्क	कैफियत
१	अभिभावक नियमितता	१००% उपस्थिति भएमा	१०	१०	
		७५% उपस्थिति भएमा	८		
		५०% उपस्थिति भएमा	६		
२	सक्रियता	विषयवस्तुप्रति धेरै जिज्ञासा भएमा	५	५	
		विषयवस्तुप्रति कम जिज्ञासु भएमा	४		
		विषयवस्तुप्रति जिज्ञासा नदिएमा सहभागी मात्र भएमा	३		
३	सामाजिकीकरण	उत्तम	५	५	
		सामान्य	४		
		कमजोर	३		
४	विद्यालयप्रतिको जिम्मेवारी	वहन गरेमा	५	५	
		सामान्य मात्रामा गरेमा	४		
		वहन नगरेमा	३		
५	विद्यार्थी नियमितता र सरसफाइ/ प्लाष्टिकजन्य फोहोर मैला संकलनमा सक्रियता	उत्तम	५	५	
		सामान्य	४		
		कमजोर	३		
६	विद्यार्थीको गृहकार्य	नियमित गर्न सहयोग गरेमा	५	५	
		नियमित नगरेको पाइएमा	३		
७	विद्यार्थीको नतिजा विश्लेषणमा सहभागिता	सक्रिय सहभागिता	५	५	
		सहभागिता मात्र	४		
		निश्क्रियता	३		
८	विद्यार्थीको बैंक खातामा रकम बचत कार्यमा सक्रियता	उत्तम	५	५	
		सामान्य	४		
		कमजोर	३		
९	विद्यार्थीलाई अतिरिक्त क्रियाकलापमा सहभागी गराउन सक्रियता	उत्तम	५	५	
		सामान्य	४		
		कमजोर	३		
जम्मा				**५०**	

अनुसूची-४
दफा १५ सँग सम्बन्धित

अभिभावक र गाउँपालिका बिच गरिने मन्जुरीनामा

स्याङ्जा जिल्ला फेदीखोला गाउँपालिका वडा नं. स्थित विद्यालयमा अध्ययनरत ....को अभिभावक म जिल्ला ..... गाउँ/नगरपालिका वडा नं..... स्थायी ठेगाना भई..... बस्ने म .....नाम थर ठेगाना) ले फेदीखोला गाउँपालिकाको अभिभावक शिक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०८० बमोजिम उक्त कार्यविधीले तोकेका शर्तको अधीनमा रही अभिभावक शिक्षा लिन अनिवार्य उपस्थित हुने छु । अन्यथा गाउँपालिकाको वडा र गाउँपालिकाको कार्यालयबाट नियमित रूपमा प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण प्रकारका (कानूनले बाध्यकारी र अत्यावश्यक तोकेका बाहेक) सेवा सुविधाबाट बञ्चित हुन मन्जुर रहेको छु ।

अभिभावकको	गाउँपालिकाको तर्फबाट
नामथरः	नामथरः
ठेगाना:	पदः
विद्यालयको नामः	शाखाः
ना.प्र.नं.	
साक्षी १	साक्षी २